

EFFECTIEF INTEGRATIEBELEID

GEMEENTE VENLO

Februari 2004

Rapport 3

Expert: Tineke van den Klinkenberg

EFFECTIEF INTEGRATIEBELEID

GEMEENTE VENLO

1. DE OPDRACHT	3
1 a. Aanleiding tot de opdracht	3
1 b. De opdracht uit de overeenkomst	3
2. WERKWIJZE	3
2 a. De werkgroep.....	3
2 b. Rol van de expert in deze aanpak.....	4
3. RESULTATEN	4
4. BEDRIJFSMATIGE VERANTWOORDING	5
BIJLAGE: DE AANBEVELINGEN	6

1. DE OPDRACHT

1 a. Aanleiding tot de opdracht

Het bereiken van allochtonen en het betrekken van deze inwonersgroepen bij maatschappelijke processen en ontwikkelingen blijft een moeilijk proces. De gemeente Venlo vindt dat men er onvoldoende in is geslaagd om de doelstellingen uit haar Meerjaren Ontwikkelings Programma (MOP) 2000-2004 te verwezenlijken. Daarom heeft de gemeente twee initiatieven in gang gezet.

Ten eerste is er een beleidsprogramma 'Veelkleurige participatie' opgesteld dat in de periode 2004-2007 moet worden uitgevoerd.

Ten tweede: in de vergadering van 19 februari 2003 besloot de gemeenteraad tot het instellen van een werkgroep die een integratiedebat voor de gemeenteraad moest voorbereiden. De Raad wil met voorstellen komen om de uitvoering van het beleidsprogramma te concretiseren binnen kaders die op een breed draagvlak kunnen rekenen.

1 b. De opdracht uit de overeenkomst

In oktober 2003 sloten de gemeente Venlo en het Expertteam uitvoering Grotestedenbeleid een overeenkomst die tot de volgende opdracht leidde:

De expert heeft tot taak om de doelen, wensen en praktische mogelijkheden bij elkaar te houden, zodat in het begin van 2004 met concrete uitvoeringsactiviteiten kan worden gestart.

2. WERKWIJZE

2 a. De werkgroep

De werkgroep heeft zijn taak als volgt aangepakt:

1. een interne voorbereiding via gesprekken met ambtenaren die betrokken zijn bij (aspecten van) het integratiebeleid
2. een drietal hoorzittingen rond de volgende thema's
  - a. Zorg en gezin (28 oktober)
  - b. Integratie en inburgering (2 november)
  - c. Beeldvorming en werkelijkheid (9 november)

In de hoorzittingen werden de genodigden gevraagd naar problemen die zij in hun eigen praktijk tegenkomen en die het proces van integratie bemoeilijken of werd er doorgevraagd naar factoren die er aan bijdragen dat problemen worden opgelost en die te integratie versnellen.

3. Een breed opgezet stadsdebat aan de hand van door de werkgroep geformuleerde stellingen op 10 december.

2 b. Rol van de expert in deze aanpak

De expert is bij het proces betrokken vanaf fase 2 en heeft het traject begeleid als procesbegeleider, coach en professional. In de laatste rol heeft de expert de werkgroep en het debat gevoed met eigen kennis en ervaringen met deze problematiek.

De expert heeft de hoorzittingen en het publieksdebat bijgewoond. Deelname aan het voorbereidingsoverleg met betrekking tot de aanpak en het verloop van de hoorzittingen en het publieksdebat heeft geleid tot aanpassingen van de hoorzittingen en het stadsdebat.

Tijdens de drie hoorzittingen heeft de expert de vinger aan de pols gehouden om er voor te zorgen dat de problemen realistisch op tafel kwamen en dat de bevraging door de raadsleden tot helderheid leidde over wat de gemeente daadwerkelijk kan doen om bij te dragen aan integratie.

Na elke hoorzitting heeft zij de hoofdlijnen van het debat samengevat en een aantal aanbevelingen gedaan met betrekking tot het vervolg. Sommige aanbevelingen hebben betrekking op het proces andere op de toekomstige uitvoeringspraktijk. Daarbij heeft de expert kennis ingebracht van elders in het land bestaande 'best practices'.

3. RESULTATEN

Op basis van de verzamelde informatie uit de gesprekken met ambtenaren, uit de hoorzittingen en het publieksdebat heeft de werkgroep een slotdocument samengesteld met een 17-tal aanbevelingen aan de raad voor aanpassingen of intensivering van het integratiebeleid. Bij de totstandkoming van het raadsvoorstel heeft de expert geadviseerd. De aanbevelingen zijn als bijlage bij deze verantwoording gevoegd. In de raadsvergadering van 17 december zijn nagenoeg alle voorstellen door de raad overgenomen, maar was er verdeeldheid over de subsidiering van allochtone zelforganisaties en het wegnemen, dan wel instellen van drempels voor allochtonen bij verenigingen. Burgemeester en wethouders hebben toegezegd voor 1 april 2004 met een plan van aanpak te komen om de aanbevelingen van de werkgroep in beleid om te zetten.

Van de hoorzittingen is steeds uitgebreid verslag gedaan in de regionale pers. Het publieksdebat heeft daarnaast nogal wat aandacht gekregen van de landelijke media, naar aanleiding van het daar gedane statement van een bestuurder van een voetbalclub dat allochtone ouders zich niet of nauwelijks inzetten als vrijwilligers en dat de club om die reden een allochtonenstop overwoog. Ook voor en direct na het raadsdebat heeft de regionale pers uitgebreid verslag gedaan van de aanbevelingen en de uitkomsten.

In de raadsvergadering van 17 december is de werkgroep ontheven van haar taak, nadat was vastgesteld dat de werkgroep aan de opdracht had voldaan. De werkgroep heeft haar werkzaamheden in januari geëvalueerd. Een dergelijke opdracht was nieuw en moet geplaatst worden in het kader van de nieuwe positie die de raad inneemt binnen het duale stelsel. De werkgroep heeft zich verkeken op het werk dat een dergelijke opdracht met zich meebracht. Bijzonder was dat de leden van de werkgroep in de loop van het traject qua opvattingen naar elkaar toegroeiden. Het was dan ook een goed besluit om het debat in de raad niet zelf te doen, maar dat over te laten aan andere woordvoerders binnen de verschillende fracties.

4. BEDRIJFSMATIGE VERANTWOORDING

Het eerste deel van de opdracht is op 17 december met de gemeenteraadsvergadering geëindigd. Over het eventuele vervolg van deze opdracht en de inhoud daarvan wordt nader overleg met Venlo gevoerd.

Zowel de doorlooptijd als de inzet van de expert zijn in overeenkomst met de planning. Dat wil zeggen 4 dagen in de periode oktober tot en met december 2003.

Drs. Tineke van den Klinkenberg
16 februari 2004

BIJLAGE: DE AANBEVELINGEN

Bron: Raadsvoorstel van 17 december 2003
Integratiedebat Venlo: 'Leven we met elkaar of naast elkaar?'

Uitgangspunten voor de toekomst

De overheid ziet zich steeds meer voor het dilemma van terugtrekken of optreden geplaatst. De tendens is dat een steeds groter beroep wordt gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van burgers en hun organiserend vermogen. Burgers dienen daarom actief te worden bij het functioneren van instellingen. We zien de overheid zich meer gaan bemoeien met beleid op hoofdlijnen en het stellen van kaders. Deze zouden ruimte moeten laten aan instellingen, professionals en burgers, maar dienen tevens streng te worden bewaakt. Dit zou ertoe moeten leiden dat instellingen en burgers zich meer op *elkaar* gaan richten dan op de overheid. De gemeente heeft hierbij een voorwaardenscheppende rol.

De sociale structuurschets van Venlo speelt hier op in door het thema zelfredzaamheid een dominante plaats te geven. In deze schets wordt gesteld dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor de regeling en inrichting van hun eigen leven. Als dit door omstandigheden moeilijk is, wordt ondersteuning georganiseerd om die zelfredzaamheid alsnog zo veel mogelijk te bereiken. Meer dan voorheen zal worden uitgegaan van wat mensen en groepen zelf kunnen. Dit wordt toegepast bij individuele burgers, en ook bij organisaties.

Kijken we naar het programma veelkleurige participatie, dan worden daar drie hoofdthema's genoemd:

1. het in beeld brengen van de doelgroep;
2. taal, zelfredzaamheid en sociale vaardigheden;
3. gebrek aan specifieke voorzieningen voor allochtonen daar waar nodig.

Aan de hand van het tweede thema zijn enkele probleemgebieden geformuleerd, te weten: het ontbreken van betrokkenheid, criminaliteit, vooroordelen en beeldvorming bij autochtonen en het ontbreken van een netwerk om allochtonen te kunnen volgen. Bij het derde thema wordt gedacht aan aangepaste woningen, het ontbreken van een aanbod voor ouderen en het ontbreken van extra hulp bij startende ondernemers.

In het begin van het traject zijn door de werkgroep de volgende dilemma's benoemd:

- 1 gedeeltelijke of volledige integratie
- 2 verantwoordelijkheid voor integratie bij allochtonen, autochtonen of overheid
- 3 dient de overheid de integratie te faciliteren of normerend te zijn
- 4 instituties aanpassen aan allochtonen of allochtonen aan instituties
- 5 soevereiniteit in eigen kring (verzuiling) faciliteren of niet

Aanbevelingen

Organisatorische aanbevelingen

Geconstateerd is dat er weinig concrete gegevens zijn over de allochtone bevolking in Venlo.

Daarom worden hier de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Er moet een betere registratie komen van de allochtonen in Venlo waardoor de doelgroep beter in kaart wordt gebracht;
2. Organisatiebreed moet er integraal aandacht gegeven worden aan het thema integratie bij beleidsvorming en –uitvoering.
3. De gemeente Venlo moet continu initiatieven ontplooiën op stads- en wijkniveau om de dialoog over “Leven we met elkaar of naast elkaar” op alle niveaus te blijven voeren.

Beleidsmatige aanbevelingen

Doorgaande lijn jeugd, van zuigelingen bureau tot arbeidsmarkt

Op diverse deelterreinen zijn er projecten en activiteiten voor jongeren opgezet. Deze deelterreinen vullen elkaar niet goed aan, waardoor jongeren door de gaten van de regelgeving vallen.

4. Continuïteit en regie
Er moet een zorgmonitor komen die (risico)jongeren van 0-23 jaar volgt en die bureaucratische belemmeringen omzeilt. De regie ligt in handen van de gemeente. Instellingen kunnen gefaciliteerd dan wel gesanctioneerd worden. Projectmatige financiering staat de noodzakelijke continuïteit nog wel eens in de weg.
5. Onderwijszorgtrajecten
De onderwijszorgtrajecten moeten op alle scholen structureel ingevoerd worden (zie ervaringen Boulevard Hazenkamp). Daarnaast moet er ingezoomd worden op die leerlingen die de overstap maken van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs.
Er dient geïnvesteerd te worden in het bevorderen van ouderbetrokkenheid.

Criminaliteit en overlast

Er bestaat het beeld dat allochtonen in grotere mate deelnemen aan criminaliteit dan autochtonen. Afgezien van de cijfers hierover, vormt deze beeldvorming voldoende aanleiding om hierover enkele beleidsaanbevelingen te doen.

6. Probleem analyseren (niet te zwaar middel inzetten)
Als er een probleem gesignaleerd wordt, is het belangrijk om het probleem eerst te analyseren. Is er sprake van rondhangende jongeren, overlast of criminaliteit? Dit is een brede schaal. Aan de hand van de score op deze schaal kan dan

gericht actie worden ingezet. Daarmee wordt voorkomen dat er een veel te zwaar middel wordt ingezet, dat dan vervolgens averechts werkt.

7. Directe aanpak
De aanpak, waarbij alle betrokken partijen direct reageren op een voorval, zoals die kennelijk in Venlo-Noord zijn vruchten afwerpt, dient in meer wijken uitgezet te worden. Het college is verantwoordelijk voor de realisatie daarvan.
8. Repressie, direct en helder.
Jongeren die in de criminaliteit terecht gekomen zijn, zuigen anderen vaak mee. Het snelle geld, grote auto's en scooters zijn verleidelijk.
De criminaliteit moet minder aantrekkelijker worden gemaakt. Er moeten duidelijke repressieve acties volgen op crimineel gedrag, zodat hiermee een voorbeeld wordt gesteld. Jongeren moeten zien en ervaren dat criminaliteit niet loont.

Organisatie en communicatie

Tegenwoordig vervullen de meeste zelforganisaties niet de rol die van ze verwacht wordt in het kader van integratiebeleid. Daarom zijn wij van mening dat communicatie met allochtonen ook op andere manieren moet plaatsvinden.

9. Rol zelforganisaties
Zelforganisaties worden niet meer gesubsidieerd op basis van hun infrastructuur, maar alleen nog op hun integratie-activiteiten.
10. Verantwoordelijkheid mensen zelf
De gemeente zet een database op van bruggenbouwers¹ en maakt gebruik van de diensten van deze mensen wanneer dat nodig is. Verder onderhoudt de gemeente hiermee regelmatig contact.
Voor het aanspreken van de ouders op hun opvoedingsverantwoordelijkheid wordt onder andere gebruik gemaakt van de bruggenbouwers.
11. Informatievoorziening
Informatievoorziening vindt in principe plaats in de Nederlandse taal. De informatievoorziening aan allochtonen moet op praktische wijze gebeuren.
Vertalen in de eigen taal alleen als dit nodig is om praktisch zaken geregeld te krijgen.

Interculturalisatie van de voorzieningen en organisaties

Voorzieningen zijn niet toegesneden op de interculturele vraag die er vanuit de samenleving aan hen wordt gesteld.

12. Aandacht voor allochtone ouderen

---

¹ Bruggenbouwers zijn mensen uit met name de allochtone bevolking van Venlo die bereid zijn mee te denken over problemen en ook daadwerkelijk mee willen werken in de aanpak. Op deze manier vervullen zij een intermediaire rol.

Er moet een onderzoek komen naar de behoefte van allochtone ouderen. In verdere beleidsontwikkeling dient hiermee rekening gehouden te worden.

13. Interculturalisatie van zorgvoorzieningen, instellingen en organisaties
Omdat instellingen en organisaties nauwelijks allochtonen in dienst hebben en zeker niet op hogere functies, moet de gemeente dit stimuleren, ook in de eigen organisatie. Er dient een plan te komen hoe het college dit gaat aanpakken.

Inburgering, participatie en arbeid

Er zijn onvoldoende stage- en werkervaringsplaatsen binnen het bedrijfsleven, maar ook bij de eigen gemeentelijke organisatie.

14. Inburgering
De (grond)wettelijke regels en de omgangsvormen (gedragsregels) die hier gelden zullen nadrukkelijker een plek moeten krijgen in de trajecten.
De duale trajecten, waarbij inburgering gecombineerd wordt met werk of opvoeding zouden uitgebreid moeten worden naar een combinatie van inburgering en maatschappelijke oriëntatie.
15. Coaches
Elke inburgeraar krijgt een persoonlijke, lokale coach waar hij een beroep op kan doen en die hem wegwijs maakt in zijn eigen wijk en stad.
16. Arbeidsdeelname (rol ondernemers, multicultureel ondernemerschap)
De gemeente moet zelf zorgen voor meer stageplaatsen. Verder moet de gemeente het MKB hierop aanspreken
Multicultureel ondernemerschap moet gesteund worden. Er moet bijvoorbeeld meer speciale hulp zijn, met name bij het 'papierwerk'.
Allochtonen vinden het moeilijk om zich goed te presenteren (sollicitaties). Dit betekent dat hiervoor ook aandacht moet zijn in inburgeringstrajecten en zo nodig bij de activiteiten van het CWI en reïntegratiebedrijven.
17. Emancipatie van allochtone vrouwen
De beperkte participatie van allochtone vrouwen dwingt tot het inzetten van emancipatiebeleid voor deze doelgroep.